

Visitatiecommissie Waterketen

Leuker en ook makkelijker

De partijen in de waterketen hebben in het kader van het Bestuursakkoord water afgesproken om meer te gaan samenwerken om kostenstijging te beperken. Om druk op de ketel te houden, heeft het ministerie in juni de Visitatiecommissie Waterketen ingesteld onder voorzitterschap van Karla Peijs. Hoe gaat deze 'stok achter de deur' te werk?

DOOR JAAP VAN PEPERSTRATEN

Onder meer door de klimaatverandering en vervanging van de riolen zouden de kosten in de waterketen jaarlijks met 600 miljoen euro gaan stijgen. Door samen te gaan werken, kan 450 miljoen euro bespaard worden vanaf 2020 (minder meer), zo spraken de partijen in de waterketen af. Tot eind 2014 gaat de Visitatiecommissie Waterketen kijken of die partijen inderdaad voldoende voortgang boeken in de samenwerking om de afgesproken besparing te bereiken. Vooralsnog ziet het er niet naar uit dat de taakstelling overal vlot wordt opgepakt (zie kader).

"Smoesjes worden niet geaccepteerd"

De Visitatiecommissie was nog niet geïnstalleerd of de 60 regionale samenwerkingsverbanden kregen al een brief om aan te geven hoe ver ze waren. Niks vakantie of over de zomer heen tillen, maar meteen aan de slag. "Iedereen schrok zich een hoedje", zegt Karla Peijs. Toen in augustus de eerste rapportages uit de regio binnen kwamen, vielen sommige onderdelen wat tegen, zoals de mate waarin alle regio's al beschikken over vastgestelde plannen. Onlangs publiceerde de commissie haar eerste 'foto'. "De algemene indruk is dat er wel veel gepraat is over samenwerking, maar dat er nog te weinig gedaan is, de goede niet te na gesproken."

Karla Peijs: "Er zijn veel mensen die jouw werk makkelijker kunnen maken als je het samen doet."

Josan Meijers

Josan Meijers, portefeuillehouder water in het IPO-bestuur, vindt het nog niet heel zorgwekkend dat uit de 'foto' blijkt dat er nog niet zo veel voortgang is geboekt. "Doen begint met praten. Er moet nog veel gebeuren, maar daarvan is iedereen zich ook bewust. Ik heb het gevoel dat de betrokken partijen op de goede weg zijn en ga ervan uit dat het ook allemaal op tijd zal lukken. Als eind 2014 blijkt dat onvoldoende voortgang is geboekt, zullen de provincies ingrijpen vanuit interbestuurlijk toezicht. Hoe precies weet ik nu nog niet, maar ik vind het ook veel te vroeg om daar nu al op vooruit te lopen. Tot die tijd zullen wij in het IPO de voortgang via de normale overlegcircuits met belangstelling volgen."

Procedure

De regionale samenwerkingsverbanden zullen niet alleen moeten gaan rapporteren, maar ook de Visitatiecommissie (zoals de naam al aangeeft) op bezoek krijgen. Eerst heeft de commissie in een persoonlijke brief per regio de voorlopige beoordeling gecommuniceerd. De regio's krijgen circa vier weken de tijd om de opmerkingen/aanbevelingen van de commissie ter harte te nemen en aanvullende documenten toe te sturen. Eind oktober/begin november zijn er werkbezoeken waarbij de samenwerkingsverbanden in vijf clusters bezocht worden. De commissie zal de reacties op de 'foto' meenemen in de definitieve beoordeling, waarna visitaties per samenwerkingsverband volgen. Dan krijgen de achterblijvende regio's zes maanden om hun achterstand weg te werken. Gedurende die periode zal de commissie hen adviseren en stimuleren om de voortgang zo veel mogelijk te bevorderen.

Karla Peijs: "De commissie bestaat uit zeer kundige mensen; zij zijn bekend met mogelijke oefjes om ons om de tuin te leiden. Smoesjes dat samenwerking moeilijk is of dat men er geen zin in heeft, worden niet geaccepteerd. De koepelorganisaties hebben zelf aangegeven dat die 450 miljoen gehaald kan worden en ikzelf denk dat er nog meer mogelijk is. Als dat zo is, dan moeten de partijen daar ook voor gaan. Ze moeten niet alleen samen werken, maar ook slimmer en innovatief te werk gaan, zodat er meer kos-

ten bespaard worden. Het gaat immers niet om de waterketenpartijen zelf, maar om de burger die de lastenstijging moet betalen."

Naming and shaming

Sommige critici hebben weinig vertrouwen in de commissie, omdat de commissie geen echte 'wapens' in handen heeft. Karla Peijs ziet dat anders. "Wij zullen heel open gaan rapporteren over onze bevindingen. Ik denk dat bewoners van regio's die slecht presteren op dit gebied, het niet zo prettig zullen vinden om te lezen dat de tarieven zo sterk stijgen. Bij de komende verkiezingen van gemeenten en waterschappen kan dat z'n invloed hebben. Er zit dus een element van naming and shaming in ons werk. Daarnaast zullen de koepelorganisaties en de koplopers de achterblijvers gaan helpen en aansporen om hun best te doen. Wat de achterblijvers immers laten liggen, zullen de anderen moeten goedmaken."

"Ik hoop dat we boven de 450 miljoen uitkomen"

Bij het in de gaten houden van de samenwerkingsvoortgang zal de commissie ook kijken of er voldoende koppeling is met het aspect duurzaamheid. Waarom zou het werken aan doelmatigheid niet gepaard kunnen gaan met meer aandacht

voor duurzaamheid? Daarnaast zal de commissie in voorkomende gevallen ook kunnen kijken naar de schaalgrootte van een regionaal samenwerkingsverband. Er zijn er immers die uit slechts vijf gemeenten bestaan. "Ik zou me in zo'n geval kunnen voorstellen dat sommige taken goedkoper uitgevoerd kunnen worden als je dat in een grotere regio organiseert." Hoe dan ook: partijen die gaan samenwerken, zullen ontdekken hoe leuk samenwerking is, is haar overtuiging. Dat blijkt immers uit diverse voorbeelden. "Er zijn veel mensen die jouw werk makkelijker kunnen maken als je het samen doet." Ze hoopt dat eind 2014 de eindrapportage aan de minister heel kort kan zijn: opdracht voltooid. Dit gestaafd met een stevige bijlage waarin de cijfers laten zien dat minimaal de 450 miljoen vastligt in harde afspraken. "Ik hoop dat we daar ver boven uitkomen. Daarmee zullen ook de drie k's zijn aangepakt: kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid." Tot slot: "En de vierde k is van Karla."

Zie voor meer informatie over de Visitatiecommissie Waterketen en best practices uit de regio de website www.samenwerkenaanwater.nl

Eerste inventarisatie: achterblijvers vormen de meerderheid

Op basis van door de regio's en drinkwaterbedrijven aangereikte informatie heeft de Visitatiecommissie Waterketen een voorlopig beeld van de voortgang van de implementatie van de genoemde BAW-afspraken. Circa 15% van de regionale samenwerkingsverbanden tussen gemeenten en waterschappen voldoet aan de criteria voor de beoogde kostenbesparing en aan de concreetheid en mate van implementatie van de voorgenomen maatregelen. Naast deze koplopers is er een peloton van regio's die gedeeltelijk voldoet aan de criteria (circa 20%). De achterblijvers zijn regio's die weinig ambitie laten zien en niet voldoende randvoorwaarden hebben gecreëerd voor implementatie (circa 65%). Op dit moment telt de totaalsom van de regionale besparingen - bij lange na - niet op tot € 380 miljoen. Van sommige regio's in het peloton en achterhoede heeft de commissie geen of onvolledige gegevens ontvangen. Bij de drinkwaterbedrijven constateert de commissie ook een gevarieerd beeld met enkele voorlopers en achterblijvers en een brede middengroep. De optelsom van de drinkwaterbedrijven komt wel uit op de afgesproken € 70 miljoen, vooral dankzij de bijdrage van de koplopers.

Zie voor meer informatie www.samenwerkenaanwater.nl